

csak a levelező tagozatosak tanítását vállalta, ám ezt is abba kellett hagynia, s mint lapunk múlt számában hírt adtunk róla, tavaly november 15-én, 63 évesen eltávozott közülünk. Követésre méltó szelleme, szellemisége, alkotó munkásságának méltó öröksége: a részére készült ex librisek, az általa sokszorosított nyomatok, a Pittmann-gyűjtemény, itt élnek közöttünk. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint az, hogy ez év januárjában Répcelakon rendezték meg – a Pittmann-gyűjteményből válogatva – Gács Mihály (20 éve hunyt el) emlékkiállítását. A tárlatot Kamper Lajos grafikusművész nyitotta meg, s meleg szavakkal emlékezett a Pittmannékkal 20-30 éve kezdődő barátságukról, s arról, hogy mit jelentett számára a folyamatosan gyarapodó gyűjteményük megismerése. Februárban pedig *A magyar grafika fénykora. Az 1960-70-es évek grafikája a Pittmann-gyűjteményben* címmel nyílt kiállítás a Szombathelyi Képtárban, egyebek között Kondor Béla, Stettner Béla, Reich Károly, Gács Mihály, Kass János, Würtz Ádám, Csohány Kálmán, Gross Arnold, Perei Zoltán képgrafikáiból. A kiállítást megnyitó Tóth Csaba festőművész, főiskolai tanár kifejtette, hogy ő sem sejtette, hogy milyen óriási kincs van a Pittmann-gyűjteményben, ami csaknem ezerdarabossá (ezúttal csak a szabad grafikákról van szó) növekedett, s feltehetően Nyugat-Dunántúl egyik, de az is lehet, hogy a legjelentősebb grafikai kollekciónak számít. (Tegyük hozzá: a magángyűjteményeket tekintve ezt országosan is elmondhatjuk.) Tóth Csaba szerint Pittmann László ideális műgyűjtő volt: „Műveltséggel, kvalitásérzékkel felvértezve szinte megszállottan gyarapította gyűjteményét.”

A Pittmann-gyűjteményt – a könyvtárosi hivatásához tartozó minuciózus pontossággal – felesége, Ildikó katalogizálta (egyébként ő intézte, intézi az ex libris cseréket s a levelezést is), s amikor a grafikagyűjtők nevében fájdalommal búcsúznak Pittmann Lászlótól, őszinte együttérzésünket fejezzük ki neki és családjának is.

Arató Antal

Vén Zoltán rézkarca, C3

VÉN ZOLTÁN KIÁLLÍTÁSA AZ ART 9. GALÉRIÁBAN

A főváros IX. kerületében lévő Art 9. galériában december hónapban nyílt meg *Vén Zoltán* grafikusművész újabb kiállítása. Az Európa-szerte főleg ex libriseiről ismert és megbecsült alkotó ezúttal nem kisgrafikáival, hanem újabb különböző technikákat képviselő, nagyméretű, szabad grafikai lapjaival jelentkezett a nyilvánosság előtt. Nagyszámú közönség jelenlétében *P. Szabó Ernő* művészettörténész nyitotta meg a kiállítást. Nem szokványos megnyitó beszédéből részletet az alábbiakban közlünk:

Igazi epikus alkat Vén Zoltán grafikusművész, aki az Art 9-ben állítja ki műveit. Illusztrál, de nem a szó köznapi értelmében, hiszen könnyen lehet, hogy metszetén a nagyregényből egypérses novella, a sorsdrámából komédia lenne. De éppen ezért is népszerűek, ismertek nemcsak itthon, hanem külföldön is. Egy cseh professzor nemrégiben Európa leghumorosabb művészenek nevezte... Talán ezért készülhet most nagy bizakodással a magyar euro megrajzolására.

Persze előzménye is van ennek a műnek, valamikor a Pénzjegynyomdában Rékassy Csabával közösen tervezték meg a 620 forintost. Rékassy előoldalról az ismeretlen „költő” portréját formálta meg, ő a hátoldalon azt, hogy hogyan lehet még a sz...-ból is aranyat csinálni. Ezzel azonban véget is ért a pályafutása a bankjegytervezési osztályon. A Pénzjegynyomda után 1977-ben a Bábszínházba került, a műhely vezetője lett, annyi volt a munka, hogy szinte ott is lakott, így viszont nem maradt idő a grafikára, bármilyen jól is érezte magát. Azóta szabadúszó. Ha belegondolunk, akár a saját arcát is berajzolhatná a Szolgálati időm emlékére című lapra, amelyen nemcsak a közel- és távoli múlt összes zsarnok és zsarnokellenes nagysága szerepel, de a kép alján, mint háromszáz évvel ezelőtt a végül leverett törökök, ott látható a csúfos vereséget szenvedett német és szovjet sereg jelképes figurája is. Magyar vitézek, előre! – mondja a művész, aki ebben a pillanatban elindítja a képzeletbeli startvonalról a bibliai Lótót is, akit exodusára egy jókora bőrrönd kísér, amelyen a szodomain hotelcímke mellé egy rövid, de annál kellemetlenebb jugoszláviai tartózkodást dokumentáló matrica is fölkerült.

Vén Zoltán különös, a humor, a groteszk, az ironia elemeire építő művészetének titkát négy szerző – író művészettörténész, művészeti író, kritikus – próbálja megfejteni a róla szóló kötetben, a művek tanúsága szerint azonban lehetetlen feladatra vállalkoztak, mert a titok magában Vén Zoltánban rejlik.

Megrajzolni való történeteit dobozokban gyűjti, tulajdonképpen a kiállítás képei is néhány ilyen doboz tartalmába engednek bepillantást. Vannak bibliai tematikájú dobozok, amelyhez a Lót exodusára mellett például a Mária mennybemenetele, az Ördögjáték tartozik, vannak idegen kultúrák feliratú dobozok, ebből ugrott elő a Miszték kislány, aki ugróiskolát játszik, a Táltos. A lapok persze néha keverednek a másikba tartozókkal, mint a Voodoo Krisztus, a Sámán, Tatja Titi levele Ane Holo Tophoz mutatja, így jön létre egy különös multikulturális vizuális világ, amelynek groteszk, abszurd elemei mindannyian képesek vagyunk kacagni, s persze képesek vagyunk elgondolkodni is a lapok nagyon is komoly mondandóján, azzal a megjegyzéssel megtoldva az elismerést, hogy magunk bizonyosan nem találtuk volna meg mondandónk kifejezéséhez az ennyire frappáns képi motívumot.